

PREDGOVOR

Osnov ove monografije čini doktorska disertacija autora (Vanje Sredojević), koja obrađuje razvoj malih i srednjih preduzeća kao mogući odgovor na ekonomsku krizu u Republici Srpskoj, služeći se metodama koje su naučno verifikovane i priznate. Istraživanja koja su provedena u pomenutoj disertaciji čine fokus ove Monografije.

Doprinos koji ostvaruju u zapošljavanju, povećanju izvoza i ukupno ostvarenom prihodu jedne nacionalne ekonomije, s razlogom svrstavaju sektor malih i srednjih preduzeća u grupu prioriternih pitanja kojima se bave ekonomske strategije razvoja na državnom i regionalnom i lokalnom nivou. U razvijenim ekonomijama razvoju preduzetničkog duha se posvećuje posebna pažnja upravo zbog važnosti razvojne uloge koja je dodjeljena mikro, malim i srednjim preduzećima.

U uslovima stabilnog ekonomskog razvoja, tj. u uslovima bez spoljnih kriznih uticaja, njihov opstanak, uspjeh i razvoj na odabranim tržišnim segmentima zavisi od internih mogućnosti preduzeća, odnosno od konkurentne sposobnosti i znanja da pruže ono što krajnji potrošač očekuje da dobije. Drugim riječima, interni faktori poslovanja koji uslovljavaju kreiranje krovne marketing strategije poslovanja su ono što menadžment preduzeća može mijenjati, prilagođavati i poboljšavati u skladu sa raspoloživim znanjem, vještinama, kadrovskom kapacitetima i materijalnim mogućnostima. Njihova sposobnost uspješnog upravljanja i rukovođenja seže do granica gdje počinje djelovanje spoljnih faktora na koje ne mogu imati uticaj, nego im se ostavlja alternativa prilagođavanja, odnosno modelovanja eksternog marketinga, a upravo su prilagodljivost i fleksibilnost karakteristike malih koje ih odvajaju od velikih tromih poslovnih sistema.

Zato kažemo da su eksterni faktori, odnosno da je poslovni ambijent taj koji indirektno, ali moćno, utiče na sposobnost menadžmenta poslovnog subjekta da poboljša i unaprijedi svoje poslovanje zasnovano na marketing konceptu, s ciljem da se razvije u stabilnu privrednu jedinku.

Uslovljenost poslovnog uspjeha eksternim faktorima uticaja posebno je došlo do izražaja nakon svjetske ekonomske krize, koja je konstruisala jedno potpuno drugačije poslovno okruženje, ni malo blagonaklonog karaktera prema nosiocima ekonomskog i društvenog razvoja.

Novonastali uslovi definisani su kao stanje recesije i duboke depresije u kojem je u vrlo kratkom roku došlo do pada proizvodnje realnog sektora, pada potrošnje, smanjenja izvoza i pada zaposlenosti i to na globalnom nivou.

Privrede zemalja u tranziciji, a među njima i Republika Srpska (Bosna i Hercegovina), zbog indirektnog uticaja krize 2008.godine, takođe, bilježe negativna privredna kretanja koja su se u sektoru malih i srednjih preduzeća manifestovala kroz opadajući trend rasta broja malih i srednjih preduzeća, drastičnog pada zaposlenosti i smanjenja svih pokazatelja uspješnosti poslovanja. Naravno, globalna recesija nije jedini razlog ekonomske stagnacije i nepovoljne poslovne klime u Republici Srpskoj. Nestabilna društveno-politička kretanja u zadnjem dvadesetogodišnjem periodu su još jedan značajan negativni faktor uticaja ne samo na mala i srednja preduzeća, nego i na cjelokupni ekonomski i privredni razvoj Republike Srpske.

Pomenuto stanje nametnulo je potrebu angažovanja svih raspoloživih mjera podrške od strane države i nadležnih institucija, za prevazilaženje stvorenih barijera za podizanje privredne aktivnosti i poboljšanje poslovnog ambijenta za mala i srednja preduzeća, u cilju njihovog nesmetanog funkcionisanja.

Ovim radom se želi istražiti da li mala i srednja preduzeća mogu doprinijeti izlasku privrede Republike Srpske iz ekonomske krize, te koliko djelovanje internih i eksternih faktora poslovanja, kao i institucionalne podrške utiče na taj ishod.

Motivi za ovo istraživanje leže u značaju malih i srednjih preduzeća sa stanovišta cjelokupnog ekonomskog i privrednog razvoja i činjenici o nepostojanju moći, znanja i uticaja da samostalno prevaziđu barijere, koje su se javile u postkriznom okruženju, a koje usporavaju njihov razvojni put. Recesija je umanjila efekte preduzetih mjera podrške, a značajana sredstva koja se izdvajaju za tu namjenu, ne daju očekivane rezultate i stanje se bitnije ne mijenja, što je dodatni motiv da

se djeluje u pravcu još intenzivnijeg i efikasnijeg pružanja podrške ovom sektoru i izrade ovog rada.

Autor